

צ'בזטי מזהר"ן

קמא
דף קכא.

עם
ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה רפא

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(חי"מ שמו שמה)

ליקומי

דברי המו"מ כולם הם תורה, כי עכשיו נעשה מחבל דין תורה כנ"ל. והכל לפי הפגם. כי יש אחד שאין עונשו רק שצריך לדון, אבל זוכה בדין, רק שמראין לו שפגם כנ"ל. אבל יש אחד שעקר יותר המו"מ מן התורה, אזי עונשו יותר, שגם אינו זוכה בדין : **כי באמת** כשעושין מו"מ צריך שיהיה רק חיצונית המחשבה בתוך המו"מ, אבל פנימיות מחשבתו צריך לקשר אל התורה כנ"ל :

גם צריך אמונה בהמו"מ. דהיינו שישא ויתן באמונה, ויהיה הדיבור דיבור אמת. כמה^א שאמרו (שבת לא) נשאת ונתת באמונה. כי משא ומתן הוא בחינות שמנשואין ומרימין הדבר, ונותנין ומשיבין אותו למקומו. כי יש קדושות ²נפולות, היינו בחינות ניצוצות שנפלו, ועל ידי משא ומתן מנשואין ומרימין אותן, ונותנין אותן למקומן ³[.]. וזה בחינות משא ומתן כנ"ל. ועיקר בירור הנצוצות⁴ מן הקליפות הוא על ידי אמונה. כי דרך האמונה לשכון תמיד אצל אלו הקדושות הנפולות, בבחינות (יחזקאל ה') **זאת ירושלים בתוך הגוים שמתיה וסביבותיה ארצות**, ירושלים היא **קריה נאמנה** ⁵[.], בחינות אמונה, היא שוכנת בתוך הגוים וסביבותיה וכו', כי היא ביניהם תמיד כנ"ל. ועל כן אלו הנצוצות⁶ שנפלו, הם נדבקים ונתאחזין סביבות האמונה, והיא מעלה אותם משם. ועל כן צריך לעשות מו"מ באמונה, שעל ידי האמונה מעלין הניצוצות כנ"ל, שזה עיקר בחינות משא ומתן, להעלות הנצוצות⁷ כנ"ל. וזה בחינות פנימיות חב"ד דעשיה שעולה אל היצירה, ומלכות דעשיה עולה מן הקליפות ⁸[.]. יצירה היא בחי' וא"ו ⁹[.], שהיא"א בחי' התורה (כמובא בזוה"ק ¹⁰[.]), ועי"י שמקשר פנימיות מחשבתו, בשעת עשיות¹¹ המו"מ אל התורה כנ"ל, וזה בחי' פנימיות המוחין דעשיה, היינו של המו"מ, שהוא בחי' עשי', שעולה אל היצירה, דהיינו התורה כנ"ל, ומלכות דעשי', היינו בחינות האמונה שבמו"מ כנ"ל, עולה מן הקליפות, כי היא מבררת הניצוצות מהם ועולה מהם, ועל ידי שעלה חב"ד דעשיה ליצירה, על ידי זה יש מקום¹² למלכות לעלות לעשיה. גם על ידי זה שעולה חב"ד ליצירה, דהיינו על ידי שמקשר מחשבתו אל התורה, על ידי זה מקבלת האמונה כח לברר הניצוצות מן הקליפו' ולעלות מהם, כי בלא זה הכח, היה אפשר שיתאחזו גם הם בעצמן בהאמונה ח"ו. אך על ידי שמקשרין פנימיות המחשבה אל התורה, מקבלת כח לעלות כנ"ל, ואזי נעשית מלחמה, כי צריך ללחום עמהם להוציא הניצוצות מהם : וזה פירוש ¹³[.] **כי תצא למלחמה** וכו'. **כי תצא**, זה בחינות מו"מ, בחי' (דברים לג) **שמה זבולון בצאתך וכו'**.¹⁴[.]. כי מו"מ נקרא בחי' צאתך, כי אף על פי שזבולון ויששכר שוים ¹⁵[.], מחמת שזבולון היה מספיק ליששכר, ונאמר עליו **שמה זבולון**, על כל זה נקרא צאתך, ויששכר **אהליך**, כי אף על פי כן, עבודת התורה היא פנימיות יותר, והיא למעלה מעבודת המו"מ, אעי"פ שגם המו"מ היא עבודה גדולה. כי הוא מספיק

רפ רפא אזמרא לאלקי בעודי רפב

את הת"ה, ונאמר עליו **שמה זבולון**, על כל זה נקרא **צאתך**, נגד עבודת התורה שהיא בחינות **יששכר באהליך**, כי "אעפ"כ עבודת התורה למעלה יותר ¹⁶[.]. וכן כל מדריגה ומדריגה נגד המדריגה שלמעלה ממנה, נקראת המדריגה שלמטה **צאתך** נגד המדריגה שלמעלה, שהיא נקראת **אהליך**. ואפי' מי שעובד הש"י בדביקות, עכ"ז נגד המדריגה שלמעל' ממנה עוד, נקרא אפי' דביקות בחי' צאתך. וזהו **כי תצא**, היינו בחי' מו"מ כנ"ל, וזהו **למלחמה על אויביך**, כי אז הוא שעת מלחמה עם האויבים כנ"ל, כי צריך לברר ולהעלות הניצוצות מהם כנ"ל. וזהו **ונתנו ה' אלקיך: בידידך**, זה בחי' אמונה, כ"אכ"ש (שמות יז) **ויחי ידיו אמונה**, כי על ידי אמונה מעלין הניצוצות¹⁷ כנ"ל. וזהו **ושבית שביו** זה בחינות התורה, כמי"ש (תהלים סח) **עלית למרום שבית שבי** כנ"ל :

רפא ¹⁸[.] **אפילו** אדם פשוט אם ישב עצמו על הספר, ויסתכל על אותיות התורה, יכול לראות חדשות ונפלאות. היינו שע"י הסתכלותו היטב היטב על אותיות התורה, יתחילו האותיות להאיר ולהצטרף ¹⁹[.]. בבחי' אותיות בולטות ומצטרפות שארז"ל (יומא עג ע"ב), ואזי יראה נפלאות צירופים חדשים, ויכולין לראות בהספר מה שבעל המחבר לא כיוון לזה כלל ²⁰[.]. וזה אפשר אפי' לאדם²¹ פשוט, כי אדם גדול יכול לראות זאת בלא יגיעה ²²[.], רק אפילו אדם²³ פשוט לגמרי יכול להשיג ולראות חדשות כנ"ל אם ישב עצמו ויסתכל ²⁴[.]. ויוכל על אותיו' התורה כנ"ל. אך שלא יעמיד הדבר לנסימן, כי ליוכל להיות שאז דווקא לא יראה כלל, אך אעפ"כ יכול להשיג לזה אפי' אדם פשוט כנ"ל :

רפב ²⁵[.] **דע** כי צריך לדון את כל אדם לכף זכות ²⁶[.]. ואפילו מי שהוא רשע גמור ²⁷[.], צריך לחפש ולמצוא בו איזה מעט טוב, שבאותו המעט אינו רשע. ועל ידי זה שמוצא בו מעט טוב, ודן אותו לכף זכות, עי"ז מעלה אותו באמת לכף זכות, ויוכל להשיבו בתשובה ²⁸[.]. וזה בחי' (תהלים לו) **ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו**, ²⁹[.].היינו שהפסוק מזהיר לדון את הכל לכף זכות. ואע"פ שאתה רואה שהוא רשע גמור, אעפ"כ צריך אתה לחפש ולבקש למצוא בו מעט טוב³⁰ ששם אינו רשע וזהו **ועוד מעט ואין רשע**, שצריך אתה לבקש בו עוד מעט טוב שיש בו עדיין, ששם אינו רשע ³¹[.], כי אע"פ שהוא רשע, איך אפשר שאין בו מעט טוב עדיין, כי איך אפשר שלא עשה איזה מצוה או דבר טוב מימיו, ועי"ז שאתה מוצא בו עוד מעט טוב ששם אינו רשע, ואתה דן אותו לכף זכות, עי"ז אתה מעלה אותו באמת מכף חובה לכף זכות, עד שישוב בתשובה עי"ז, וזהו **ועוד מעט ואין רשע**, ע"י שמוצא בהרשע עוד מעט ומטוב, ששם אינו רשע, עי"ז **והתבוננת**

תורה אור

יחזקאל ה (ה) כה אִמֵּר אֲדֹנָי יְקֹוֹם זֹאת יִרְדָּשָׁלָם בְּתוֹךְ הַגּוֹיִם שְׁמִתֶּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת: יִשְׁעֶיהָ א (כו) וְאֲשִׁיבָה שְׁפִיטָיוּ כְּבָרָשָׁנָה וְיִצְטִיף כִּבְתַּחֲלָה אַחֲרָי כֵּן יִקְרָא לָךְ עֵיר נִצְוֹן קִרְיָה נְאֻמָּה: דברים כי תצא כא (י) כי תצא לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ וַתִּגְתְּנוּ יָקוֹן אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וְשִׁבִית שְׁבִיו: דברים וזאת הברכה לג (יח) וְלִזְבוּלָן אִמֵּר שְׁמָה זְבוּלָן בְּצֵאתְךָ וְיִשְׁשֹׁכֶר בְּאֵהֲלֶיךָ: שמות בשלה יז (יב) וידי מִשְׁה כְּבָדִים וַיִּקְחוּ אֲבָן וְיָשִׁימוּ תַּחְתָּיו וַיִּשָּׁב עֲלֶיהָ וְאֶהְיֶה וְחֹרֵר מִמֶּכָּה בְּיָדֶי מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד וְיִהְיֶה יָדָיו אֲמוֹנָה עַד בֹּא הַשָּׁמֶשׁ: תהילים סח (יט) עֲלִיתָ לְמָרוֹם שְׁבִית שְׁבִי לְקַתֵּת מַמְנוֹת בְּאֶדָם וְאֶף סוּרְרִים לִשְׁכֹּן יְהִי אֱלֹהִים:

תורה רפב תהילים לו (י) וְעוֹד מַעֲט וְאֵין רָשָׁע וְהִתְבּוֹנְנָה עַל מְקוֹמוֹ וְאֵינְנָה:

^[1] בתרלד- כטו

^[2] בתרלד- נפיליות

^[3] עיין לעיל תורה לה את ח' ותורה

^[4] נד את ג'.

^[5] תתורד- הניצוצות

^[6] ישעיהו א' פסוק כא ופסוק כו

^[7] תתורד- הניצוצות

^[8] תתורד- הניצוצות

^[9] בתקפא לא ברור ונראה – הקליפית,

^[10] בדפירי תורלד ומתורלד- הקליפות

^[11] פרי עץ חיים שער תפלה פ"ה – עד ב"ש עולה פנימית ג"ד דעשיה, ומלבישין לג"ת דחיצונית דיצירה.

^[12] ועי"ש עוד בכל הפרק. ועיין לעיל תורה לה את ח'.

^[13] לאסתכלא בדיוקנא וציורא כדקא יאות.

^[14] עיין סככי אור אנשי מוה"ן שיחות וספורים סנהדרין"א אות ו' מובא בשו"ע"ק ח"א סימן שעז

^[15] תתורד- אדם

^[16] עיין תורה לג אות ג' שע"י שכופה את יצרו האותיות בולטות

^[17] תתורד- לאדם

^[18] בדפירי ובתשנש – ויסתכל ונתחק חיבת ויסתכל השניה ובמהדו' קרן הורוביץ החדשים חוקן- ויסתכל ויסתכל.

^[19] תתורד- יכול

^[20] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[21] ראב עיין וזה בלך רד. ישראל אית לון כתב ולשון, ובכל את יכלין

^[22] רשע אלו מוכה ולעין לזון כלם אמת הנצוצה כלן טאז כזי לטווח כל יסראל לנחתות לזן לזר מלפא מוט אפילו כשע כזי שיהי לו אלף בחי לטהקד פנינה ונמצאה כחלה פז תמלא שזר עשה מזה רכסו עי"ש

^[23] עיין לעיל תורה קלו ובעש"ט עה"ת בראשית אות קכא ובבאר מים חיים שם את ק'. (ולעין קטן אלוהי כשע קטן וגדול גדול ומזה ילמד אמת גם על כשע גמול. לפ"ז כשע גמול הינו אפילו להכעיס)

^[24] בדפירי בכל התורה הוזו הוסיף ותיקן מוהר"ת הרבה בתקפא

^[25] בתקפא לא ברור ונראה- סיב, בתרלד ומתורלד- טוב

^[26] עיין בוצנא דנהורא לרבי ברוך מעטכות צ"ל.

מאמר אפילו אדם פשוט אם ישב עצמו על הספר

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

אפילו אדם פשוט אם ישב עצמו על הספר ויסתכל על אותיות התורה היטב, יכול לראות חדשות ונפלאות, רק שלא יעמיד הדבר לנסיון [ועין בפנים] (לק"ע ת"ת ס)
ואפשר שאזי יראה נפלאות צירופים חדשים, ויכולין לראות בהספר מה שבעל המחבר לא כיוון לזה כלל. וראה לעיל תורה רעט שיש שאומרים תורה ממעלה ולמטה, שלמעלה היא רחבה מאד ולמטה צרה. ונראה שהמבואר כאן אפשרי רק בתורה שנאמרה ממעלה למטה, שכיון שלמעלה היא רחבה מאד לכן למטה היא מעט המכיל את המרובה, ועל כן אפשר לחדש בה דברים שאפילו המחבר לא כוון לזה.

שיחות

רבי שמחה, חתן הרב רבי שמואל יצחק זכרון-לברכה, שאל ממנו פעם-אחת על אודות מה שדריך הצדיקים בעלי השגות להלביש השגותיהם במקראות ומאמרי חכמינו-זכרונם-לברכה, ולפעמים מפרשים מאמר אחד של חכמינו-זכרונם-לברכה לכמה וכמה פנים, ובכל פעם מרמזים בו השגות אחרות, ושאל את מוהר"ן זכרון-לברכה, אם התנא או האמורא, בעל המאמר בעצמו, גם הוא כן לכל זה אם לא? והשיב לו: לא, רק מחמת שאל-ידי מעשיהם הטובים זכו לרוח-הקדוש נורא ונשגב מאד, הנמשך מהשם-יתברך בעצמו, אשר אין-סוף לדעתו יתברך על-כן בכל דבריהם הנאמרים ברוח-הקדוש הזה, מלבישים בו השגות גבוהות ונוראות מאד בלי שיעור וערך, מה שגם הם בעצמם לא ידעו מזה. ונעין ב"לקוטי-מוהר"ן, סימן רפ"א, מה שקרב שם, שאפילו איש פשוט כשישב עצמו על הספר ויחשב הרבה, יוכל לראות בהם נפלאות מה שהמחבר בעצמו לא ידע מזה...! (כוכ"א אנשי מוהר"ן, שו"ס ממוהר"ן, אות ז' (עמ' צד) מובא בשיש"ק ח"א, סעיף שצו).

שיש"ק ח"ז אות תנ - אמרו אנ"ש על המבאר פנים. שכל כרחך נמצאנו למדים שהכל תלוי בפי קדשת העינים. ועל כן אף האדם הפשוט יכול לראות צפונות בתורה אף בדרגתו הפשוטה, וכל מה שיקדש יותר את עיניו כן יראה ויבחין יותר בצירופי אותיות התורה. ועל זה אנו מבקשים בכל יום בברכת התורה ויהא עינינו בתורתך. שיאירו עינינו לראות הנסתרות שבתורה כל אחד לפי דרגתו. (שמעתי מר"י בנדר ז"ל)

לקוטי הלכות אין

קושיות

- א. אדם פשוט - צ"ע כמה הפשוט, האם גם עם הארץ ממש שלא יודע ללמוד.
- ב. אותיות בולטות ומצטרפות - צ"ע איך אפשר לומר כן הרי שם מדובר בחושן ודווקא כשיש בו אורים ותומים שם מפורש ורוח הקדש שורה על הכה"ג השואל. ואיך יתכן שיהיה נעשה המעשה ניסים כזה לאדם פשוט רק ע"י עקשנותו לא להסיר עיניו מהאותיות שבספר?
- ג. אותיות בולטות ומצטרפות שארז"ל - צ"ע הרי בגמרא נחלקו בזה נמצא שהן או בולטות או מצטרפות.
- ד. אותיות בולטות ומצטרפות שארז"ל - צ"ע ראה תורה ל' אות ג' שצריך לזה להיות כופה את יצרו
- ה. אותיות בולטות ומצטרפות שארז"ל - צ"ע ראה תורה פד כמה עקרים ונחשים סובבים את הטוב כדי שלא יזכה בו רק הראוי.
- ו. יתחילו האותיות להאיר ולהצטרף - צ"ע האם הכוונה שיראה חידוש בספר עצמו או שע"י שיסתכל יפול במחשבתו חידוש?
- ז. יתחילו האותיות להאיר ולהצטרף - צ"ע האם דווקא באותיות עבריות ולשון הקודש או גם בלעז. דהיינו האם קדושת האותיות גורם או רק עקשנות המעיין עם קדושת המחבר.

ח. אך שלא יעמיד הדבר לנסיון – צ"ע מה פירוש? אם אומר אני מנסה שעה אם יצליח טוב ואם איני מנסה עוד. לכאורה זה לא נקרא נסיון זה נקרא יאוש, הרי לא מבואר כאן כמה זמן צריך להסתכל.

הקדמה

נראה שהאדם פשוט שרבנו מדבר כאן עליו, אין הכוונה לעם הארץ ממש, רק הכוונה לאדם שאינו בר הכי לחדש חדושי תורה, אבל מבין ונהנה כשאומרים לו חדושי תורה, ואעפ"כ יש כאן חידוש גדול מאד, כי ראה תורה פד/ו² בשם הזוהר כמה נטורי תורה, נחשים ועקרים יש סביב כל חדוש תורה, שמבלבלים דעתו של הלומד כדי שלא יזכה בהם אלא הראוי לכך. גם מלשון התורה אותיות בולטות ומצטרפות שהוא לשון חז"ל על אותיות החושן, ורבנו משתמש בלשון זה בתורה לג על מי שזכה להכניע את יצרו הרע בתכלית עד שבכל מקום שמסתכל נופל ונכנע הרע, וכשעוסק בתורה נכנע ונופל הטפל והרע והאותיות בולטות ומצטרפות ומגלה בה סתרי תורה דעתיקא.

והנה כאן מחדש רבנו שאדם פשוט זוכה לזה לא ע"י שמתייגע בתורה ללמוד הרבה הקדמות ולהקשות ולתרץ ולדייק ולדקדק, אלא רק בהסתכלות באותיות בעקשנות גדולה וזכה לגלות בה אפילו מה שהמחבר בעצמו לא כוון לזה.

ואמנם רבי לוי יצחק זצ"ל הוסיף תנאי לזה שהאדם הפשוט הזה זכה לקדושת העינים, נמצא שאמנם הוא לא תלמיד חכם, אבל גם הוא כל כך פשוט, שהרי הוא לא רק עקשן בישיבה והסתכלות על אותיות התורה אלא הוא גם עקשן גדול בשמירת העינים.

עוד להבין באיזה תורה מדובר?

ראה לעיל בשיחות ששאלו את מוהרנ"ת והשיב שחדושי תורה שנאמרו ברוח הקדש נורא ונשגב מאד, הם בחי' מעט המכיל את המרובה, שגם המחדש אותם לא השיג בפרטיות את כל מה שרמוז בהם אלא בכלליות, ויש בה עוד הבנות והשגות בפרטיות שהוא לא כוון להן. ונראה לי לבאר יותר עפ"י תורה רעט שיש צדיקים גדולים שאומרים תורה מלמעלה למטה, דהיינו שמשגיגים למעלה תורה גבוהה ורחבה מאד וכמבואר בתורה ל' שהם מצמצמים ומלבישים אותה מעילא לעלול עד כדי שתהיה מובנת לכל אחד מאיתנו¹. ונראה שלזה כיון מוהרנ"ת שתורה שנאמרה ברוח הקדש נורא ונשגב, היא מכילה גם הרבה השגות שהמחדש לא ידע מהן, ונראה פשוט שאין הכוונה שלא ידע כלל שהרי הוא צמצם את השגתו הרחבה לתורה נמוכה, אלא שהשיג אותן רק בכלליות. ונראה שיש סגולה מיוחדת כשהיא כתובה בלשון הקודש ראה זוהר בלק רד. יו¹ ואור החמה² שם שישאל יש להם כתב ואותיות קדושות³, ועל כן האותיות מחכימות. ותורה כזו אפשר ע"י הסתכלות בעקשנות באותיותיה לגלות חדושים.

² **תורה פר** – צריך לידע מה דאיתא בזהר הקדוש (פרשה נשא דף קכ"ג). וזה לשונו: 'תא חזי לשונו: דלא ידענא דההוא דר'גא דאנהיג לה, ולא תשפח יום דלית בה טוב וכו'. וכל יומא אית לה גדר מלבר, דלא יעול כל בר נש לההוא טוב, כגון חשך דכסא לנהורא וכו'. ובגין דא, מאן דאיהו חיבא ויעול למנדע רזין דאורייתא כמה נחשים ועקרים מבלבלין מחשבתה דלא יעול לאתר דלאו דילה. אבל מאן דאיהו טוב, כל אילין נטירין אגון למימרה, וקטגור נעשה סגור, ויעלון לה לטוב הגנוז, וימרון מרנא הא בר נש טוב וצדיק וירא שמים בעי לעילא קדמך וכו'. ההוא טוב גנוז יומא לון, פתחו ליה בהאי תרעא דאתקרי אהבה, או בהאי תרעא דאיהו תשובה, כל צדיק יעול כפום דר'גא דילה: ואין טוב אלא תורה (עבודת ירה יט:), וכשאדם רוצה להגות ולחשב בתורה, הינו פרזין דאורייתא, אגון נטירין ונחשים ועקרים מבלבלין מחשבתה, ואלו הם המחשבות שבאין לאדם. וכשאדם רוצה לחושק עד מאד, ופותרין לו, כנ"ל בזהר הקדוש. איך כל יום יום אצל גדול עד מאד, כי רוצה ומשיג הטוב הגנוז, הינו רזין דאורייתא, השיך לאותו היום:

³ **ראה תורה מז תנינא** שאסור לומר תורה לתלמידים אלא מי שיכול לומר באופן שכל אחד ישמע רק את הראוי לו.

¹ **זוהר בלק דף רד**. – ובגוים לא יתחשב, ישראל אית לון כתב ולשון, ובכל את יכלין לאסתכלא בדיוקנא וציורא כדקא יאות, אבל בגוים לא יתחשב רזא דנא, בגין דלית לון כתב ולשון, ולית לון לאסתכלא ולמנדע כלום, דהא (ירמיה י טו) הבל המה מעשה תעתועים, ולא יתחשב רזא דנא, במחשבה ובאסתכלותא דלהון, הואיל ולית לון כתב, זכאין אינון ישראל:

² **אור החמה** (לרבי אברהם אוזלי) זוהר בלק רד. – כתב ולשון. אותיות קדושות שהם רומזות בצורתם הסודות לשון מלת לשון הקדש הרומזות בספירות בסוד הכינויים הבל המה מעשה תעתועים שהם אותיות הסכמיות בלתי רומזות דבר רק גילוי הדברים בין אדם לחבירו ולא שיהיה בהם יחס דבר מה שאין כן אותיות תוה"ק שהם האותיות המזוהרות על מציאות הספירות היכולות לרוחניות ההוא במציאות צורתם כדפי' בסוד י' וא"ו וכיוצא נמצא רוחניות החכמה ממש נמשך ושופע באות היו"ד ומציאות רוחניות הת"ת ממש נמשך ושופע באות וא"ו מטעם שהאות היא מתייחסת ורומזת בצורתא לנשמתא ויתייחס האות לרוחניות המתלבש בו בייחס הנשמה אל הגוף וממש כמו שכל ספירה וספירה בעלה בעולם התחתון והיה מתגלית ומתשלשלת מעילה לעלול למטה כן הוא ענין האותיות שכל הוי"ה מהויו"ת הדקות הנרמזות בספירות בסוד אמ"ש ג' אמות בג"ד כפר"ת שבע כפולות והוי"ה זח"ט לנ"ס עצ"ק י"ב פשוטות אותם ההיות נשתלשלו מעלה לעלול עד שקבעו אותיות אלה בסוד כת"ב לשון ל"ב שהם מעשה דבור מחשבה ובהיות האדם מניע אותיות אלה בסוד דבור ומחשבה ואם תורה שבכתב ג"כ מעשה יתנענעו ההיות הדקות ההם ממש אחוזות באותיות בסוד עילה ועלול והיינו ישראל שיש להם כתב ולשון דהיינו דבור ומעשה מבינים הסודות אבל אומות העולם הבל המה מעשה תעתועים כי הבל פיהם וכן מעשיהם הבל תעתועים בקליפות כענין שהם משתחיים להבל וריק וכו'.

³ **השל"ה הקדוש** – תולדות אדם – בית אחרון (יא) וכתב עוד הרמ"ק (בפרדס) בפרק שני משער האותיות, שאין אותיות התורה הסכמיות, אמנם הם ראשונות מתייחסות בצורתם אל פנימיות נשמתם, וזה שדקדוק רז"ל אפילו בעלי פשט בביאור מציאות צורת האותיות וקוציהן ותגיהן וחיוניהן, לפי שהם רומזים אל רוחניות ידוע וספירות עליונות. וכל אות ואות יש לה צורה רוחנית ומאור נכבד אצול מעצם הספירות, משתלשל ממדריגה למדריגה כדרך השתלשלות הספירות. והנה האות היכל ומכון לרוחניות ההוא, ובהיות אדם מזכיר ומניע

עוד נראה להבין באיזה אופן מתגלים החדושים?

לשון התורה אותיות בולטות ומצטרפות, משמע שהאדם הפשוט רואה בכתוב בעצמו את החידוש, וזה קשה, כי זה לא נאמר אלא בחושן לכה"ג רק כשיש לו רוח הקדש. גם אם היה כך צ"ל שאין אצלו חילוק בין אם התורה כתובה ברצף בלא חילוקי תיבות שהרי האותיות בולטות ומצטרפות. מאידך לומר שע"י הסתכלות מרובה באותיות אזי נופל בשכלו חדוש, גם זה קשה כי זה לא מיוחד לאדם פשוט, וגם לא משמע כך מלשון התורה, שצריך להסתכל באותיות דייקא. דמשמע קצת שלא תיבות גורם אלא האותיות.

לכן אולי צ"ל שהיא סגולה מיוחדת לאותיות הקודש, שטמון בהן קדושה נפלאה^ו גם אמרו^ז אותיות מחכימות^ט. ובהצטרף לזה קדושת העינים של המסתכל בנ"ל, עם העקשנות והרצון העז להבין את התורה באמת, אזי כיון שהיא תורה של צדיק שלמעלה היא רחבה מאד, ולמטה היא צמצום שרמזו בו תורה רחבה מאד, בהצטרף כל זה אפשר שהאדם הפשוט יזכה שבכתוב בעצמו ימצא דקדוקים והבנה חדשה ועומק חדש. (כך נראה בדרך אפשר לתרץ קושיות הנ"ל)

עד כאן ההקדמה

תורה רפא [נ]

אפילו אדם פשוט אם ישב עצמו על הספר, ויסתכל על אותיות התורה, יכול לראות חרשות ונפלאות. היינו שע"י הסתכלותו היטב היטב על אותיות התורה, יתחילו האותיות להאיר ולהצטרף [א] בבחי' אותיות בולטות^{יב} ומצטרפות שארז"ל (יומא עג ע"ב)^{יא}, על

אות מהאותיות בהכרח יתעורר הרוחניות ההוא, והבל הפה ממנו יתהווה צורות קדושות יתעלו ויתקשרו בשרשם שהם שורש האצילות. ולא זה בלבד, אלא גם במציאותם רוצה לומר בכתיבתם רוחניות שורה על האותיות ההם. וזה טעם קדושת ספר תורה, וזהו טעם 'ם' ו'ס' שבלוחות בנס היו עומדים, מפני שהרוחניות מעמיד הגשם הו"ך ההוא.

^י דרך עץ חיים – למוהר"ר הרמח"ל זצוק"ל – וכבר פירשו זה בספר הזוהר על אל"ף בי"ת. ואין הדבר משל, אלא עצמי כפשוטו ממש, כי כל האותיות שאנו רואים בתורה כולן מורות על עשרים ושנים אורות הנמצאים למעלה, והאורות ההם העליונים מזהירים על האותיות, ומכאן נמשכה קדושת התורה קדושת ספר התורה, ותפילין, ומזוזות, וכל כתבי הקודש. ולפי הקדושה שבה נכתבים – כך תגדל ההשגחה וההארה של האורות ההם על אותיותיהם. ולכך ספר התורה שיש בו פיסול אחד נפסל כולו, כי אין ההארה עומדת עליו כראוי, שתימשך ממנו הקדושה לעם בכח הקריאה בו: ונשוב לענין, כי האורות עומדים על האותיות, ובאותם האורות כלולות כל הבחינות הפרטיות שיש על כל אות ואות, כאשר זכרתי. אך אין מגיע לנשמת הרואה את האותיות ההן אלא אור אחד סתום, כמו הגחלת. אך כשמשתדל האדם להבין, וקורא וחוזר וקורא, ומתחזק להתבונן, הנה כל כך מתלהטים האורות ההם ויוצאים כמו שלהבת מן הגחלת בנשמה. ועל זה אמר התנא (אבות ה'): "הפוך בה והפוך בה דכולא בה", כי צריכים העוסקים להיות הופכים והופכים, עד שתתלהב כמעשה האש ממש: והנה בהיות השלהבת מתלהטת, כבר אמרתי שיש בה כמה גוונים מרוקמים, וכן נמצאים כמה ענינים גדולים נכללים בשלהבת של האור הזה. אמנם עוד ענין אחר נמצא, כי יש כמה פנים לתורה, וכבר קבלו הקדמונים, שלכל שורש מנשמות ישראל יש כולם בתורה, עד שיש ששים רבוא פירושים לכל התורה מחולקים לששים רבוא נפשות של ישראל. וזה נקרא שהתורה מתפוצצת לכמה ניצוצות, כי בתחילה מתלהטת, ואז נראים בה כל האורות הראויים לענין ההוא, ואותם האורות עצמם מאירים בששים רבוא דרכים בששים רבוא של ישראל. וזה סוד (ירמיה כג כט): "וכפטיש יפוצץ סלע". הרי לך, שאף על פי שהתורה היא בלי תכלית, ואפילו כל אות ממנה היא כן, אך צריך ללבושה, ואז תתלהב:

^ח קדושת לוי (לרבי לוי יצחק מברדיטשוב) – קדושה ראשונה פורים – והנה יש עוד דבר גדול להתחבר את עצמו והוא יותר גבוה משכל של רבו והוא הלומד מתוך הספר. כי **אותיות מחכימות**, כי הרואה באיזה דבר הוא מתחבר את עצמו בדבר הרואה אותו והמביט באותיות הוא מחבר את עצמו באותיות התורה הקדושה ואותיות התורה ממקום גבוה קא נחת. ודע אותיות הכתובים בתורה העשויה ונכתב כתיקונה על הספר ואשורית ובדין ותפירה בגדין הוא בדוגמא של מעלה והוא חלק אלהי ממעל, כי אותיות התורה המה כלים למדות של מטה וכמו שכתב בעץ חיים, שאותיות המה כלי ספירות ואותיות המה נשמות ישראל אשר נשמות ישראל חלק אלהי ממעל. לכן הלומד מתוך הספר תורה הכתובה כתיקונה אזי מדבק את עצמו בחלק אלהים והוא בא בסוד אלהים, כי מאיר עלינו אותיות התורה המביט בה ונתחבר במדת העליונים ונתחבר נפשו בסוד שבה ובצירופי השמות שבהן.

מגן אברהם (לרבי אברהם טברסקי) (טריסק) פרשת במדבר – וזה פירוש כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה, 'הרבה' בגימ' כמנין 'רבי', ואיתא (עין בתקו"ז קיז ע"ב וברשב"ם פסחים קט. ד"ה אבא ובב"ב נב. ד"ה אבא ע"ד הגמ' סנהדרין ה). רב בבבל ורבי בארץ ישראל, כי ברבי יש אות יו"ד שהיא בחכמה סוד ארץ ישראל כי אירא דארעא מחכים (ב"ב קנח ע"ב), וכמו כן התורה הקדושה איתא בזוה"ק (ח"ב פה). אורייתא מחכמה נפקית, וגם איתא ד **אותיות מחכימות** כי אור החכמה מאיר באותיות התורה, ולכן העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה היינו שזוכה לאור החכמה, כי אור החכמה מאיר בכל הדברים וכמו שכתוב (תהלים קד, כד) מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית, ולכן כל העולם כדאי הוא לו כי כל העולם נברא על ידי החכמה העליונה כמו שתרגם ירושלמי על בראשית (בראשית א, א) בא חוכמא, וזה נקרא ריע אהוב אוהב את המקום הוא הש"ת שהוא מקומו של עולם:

עוד ראה חסד לאברהם ב' יא סוד אותיות התורה כיון שהוא ארוך העתקתי אותו בסוף ע"ש.

^ט **מובא בהרבה ספרים ראה גם תורה טא אות ב'.**

^י לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^{יא} ר"י עיין זוהר בלק רד. ישראל אית לון כתב ולשון, ובכל את יכלין לאסתכלא בדיוקנא וצירא כדא יאות.

אותיות החקוקות באבני החושן שעל לב הכהן הגדול כשהיו בו האורים ותומים, ושרתה עליו רוח הקדש, ועמד מול ארון הקדש/י"א, אזי כששאל שאלה הנוגעת לכלל ישראל היה מקבל תשובה ע"י שאותיות החושן היו בולטות/י"ב ומצטרפות/י"ג ואזי שכיון ששרתה עליו רוח/ק"ד האותיות מעצמן היו בולטות מצטרפות. ורבנו כאן מחדש שכעין זה יכול שיהיה גם לאדם פשוט ע"י הסתכלותו היטב באותיות התורה.

ואזי יראה נפלאות צירופים חדשים, נראה שהיא סגולה מיוחדת לאותיות הקודש, שטמון בהן קדושה נפלאה כנ"ל שהאותיות שלה מחכימות כנ"ל. ובהצטרף לזה קדושת העינים של האדם המסתכל כנ"ל, עם העקשנות והרצון העז להבין את התורה באמת, אזי כיון שהיא תורה של צדיק שלמעלה היא רחבה מאד, ולמטה היא צמצום שרמזו בו תורה רחבה מאד, בהצטרף כל זה אפשר שהאדם הפשוט יזכה שבכתוב בעצמו ימצא דקדוקים והבנה חדשה ועומק חדש.

ויכולין לראות בהספר מה שבעל המחבר לא כיוון לזה כלל [י"ח] מחמת ששל-ידי מעשיהם הטובים וכו' לרוח-הקדש נזרץ ונשגב מאד, הנמשך מהשם-יתברך בעצמו, אשר אין-סוף לדעתו יתברך על-כן בכל דבריהם הנאמרים ברוח-הקדש נזרץ, מלבשים בו השגות גבוהות ונוראות מאד בלי שיעור וערך, מה שגם הם בעצמם לא ידעו מזה (ככ"י אור בשם מוהר"ג) ונראה לבאר דבריו על פי תורה רעט שצדיק אמיתי אומר תורה מלמעלה למטה דהיינו שלמעלה היא רחבה מאד והוא מצמצם אותה באלפי צמצומים (ח"מ שס"ו) עד שלמטה שהיא צרה באופן שתכנס במח ולב השומע. וכמובאר גם בתורה ל"ו/ש שהצדיק מלביש חכמה עילאה השגות אלוות בחכמה תתאה, ועל כן היא מעט המכיל את המרובה עד שאפשר לגלות במעט, חרושים שאפילו החכם שצמצם את ההשגות לא כוון להם בפרטיות אלא השיגם רק בכלליות.

^כ להאיר ולהצטרף בבחי' אותיות בולטות ומצטרפות – נראה הכוונה שע"י שהן מאירות הן כמו בולטות. וראה רמב"ן שמות כח, ל; רבינו בחי' במדבר כז, כא, שכך הם למדו שהכוונה ביומא עג בעניין אבני החושן. שמכא האורים ותומים היו האותיות מאירות. ונראה שכך גם אותיות התורה של הצדיק ע"י הסתכלות בהם ורצון עז לגלות כוונה ועמקות הנעלמת מאחורי האותיות, אזי האותיות כמו מאירות לו ומגלה דקדוק לשון ודיוק ממילה שפותחת לו הבנה חדשה.

^כ יומא דף עג: כיצד נעשית רבי יוחנן אומר בולטות ריש לקיש אומר מצטרפות. ...מיתבי כל כהן שאינו מדבר ברוח הקדש ושכינה שורה עליו אין שואלין בו שהרי שאל צדוק ועלתה לו אביתר ולא עלתה לו שנאמר ויעל אביתר עד תם כל העם וגו' סיועי הוה מסייע בהדיה:

פרש"י – בולטות. האותיות בולטות כגון ע"י משמעון למ"ד מלוי ה"י מיהודה לומר עלה וכל אחת אינה זזה ממקומה אלא בולטת במקומה והוא מצרף: **שנאמר** וכו' אם כהן כשר היה וראוי לשרות שכינה עליו האותיות בולטות או מצטרפות על ידו כשנשאלין בו, ואם לאו לא בולטות ולא מצטרפות:

מהרש"א – ר"ל אמר מצטרפות כו'. ולמ"ד מצטרפות שהיו האותיות עומדין מעצמן בצירוף כסדר דבר הנשאל נחא אבל למ"ד בולטות ק"ק כיון שהיו בולטות שלא כסדר היאך הבין מהם דבר הנשאל לצרף האותיות וי"ל שהיו האותיות בולטות זה אחר זה כפי סדרן בדבר הנשאל ובסדר שהיו בולטות זה אחר זה היה מצרף:

^{יד} **ראה יערות דבש** ח"א דרוש ד' מה שמתרץ בזה.

^{טו} **כיצד היו בולטות** ראה פרש"י הנ"ל שכל אות היתה בולטת במקומה והכהן היה מצרף. ומסביר **מהרש"א** שהיו אותיות בולטות אחת אחרי השניה בסדר שיש לקרוא אותן, וכן כתב **האברבנאל** שמות כח, ו. ולדעת **המאירי** (יומא עא.), וכן נראה בדעת **הרמב"ם** (הלכות כלי המקדש י, יא), שלא היו האותיות בולטות באמת, אלא שכשהיה הכהן מביט בחושן היו האותיות הנצרכות לתשובה נדמות לו במראה נבואה כאילו הן בולטות. נמצא, שאדם אחר המסתכל בחושן באותה שעה לא היה מבחין בכלום. [וראו לציין כי בכמה ראשונים כתוב שהיו האותיות מאירות – ראה רמב"ן שמות כח, ל; רבינו בחי' במדבר כז, כא.] (שוטנשטיין שם 9)

^{טז} **ראה בגמ' יומא** הנ"ל שהיא מחלוקת ריש לקיש אם היו בולטות או מצטרפות, וכן פרש"י שהיא מחלוקת. אך **הריטב"א** מפרש שאינם חולקים, אלא כל אחד מהם מתאר שלב שונה של הדבר. בתחילה היה הכהן רואה את האותיות בולטות, כדברי רבי יוחנן, אך עדיין לא היה יודע באיזה סדר יש לצרף. אחר כך היה הכהן מכוון את לבו עוד, והיו האותיות מצטרפות עצמן לפניו לפי הסדר הראוי לתשובה, כדברי ריש לקיש. (שוטנשטיין שם 10)

^{יז} **כנ"ל פרש"י** שם שרק אם כהן כשר היה וראוי לשרות שכינה עליו האותיות בולטות או מצטרפות [לפי הרמב"ן (שמות כח, ל) והריטב"א מתפרש סיועו של הכהן בדרך אחרת. לדעתם, היו האורים ותומים משיבים תשובה על ידי שתי פעולות: (א) שהיו האותיות בולטות במקומן, (ב) שהיו משרים רוח הקדש על הכהן כדי שידע את הסדר שיש לצרף בו את האותיות ונראה עוד לעיל הערה 10]. אם לא היה הכהן ראוי לכך, לא היו האורים ותומים משרים עליו רוח הקדש ולא היה יודע את הצירוף הנכון של האותיות (ראה ספר קול אליהו, שמואל א; וראה שם ביאור על פי זה בדברי הגמרא ברכות לא, ב, והובא במהדורתנו שם הערה 3.) [(שוטנשטיין שם 16)

^{יח} עיין ככ"י אור אנשי מוהר"ן שיחות וספורים מסוהר"ג אות ו' מובא בשי"ק ח"א סימן שני

^{יט} **חיי מוהר"ן** אות שס (כא) **אמר איני אומר** לכם מתורת כי אם הפסלת והיא נמוכה אלפי אלפים ורפי רבבות מדרגות מכפי מה שאני משיגה, ואיני יכול לומר נמוך יותר וכבר נרשם מזה במקום אחר. (ראה לק"ה מתנה ה' ו' ד"ה וגם נמוכה אצלו באלפים, ונזקין ה' ח' ד"ה ואפילו כשהצדיק מגלה)

^כ **ראה תורה ל' אות וא** השגות אלקות, אי אפשר להשיג כי אם על ידי צמצומים רבים. מעלה לעלול, משכל עליון לשכל תחתון. כמו שאנו רואים בחוש, שאי אפשר להשיג שכל גדול, כי אם על ידי התלבשות בשכל התחתון. כמו המלמד בשרוצה להסביר שכל גדול להתלמיד, הוא צריך להלביש אותו בשכל תחתון וקטן, כדי שיוכל התלמיד להבין. דהיינו שהוא מציץ לו מתחלה ההקדמות ושכליות קטנים שמסבב לו תחלה, כדי להבינו על ידי זה המכון, שהוא שכל עליון וגדול:

וזה אפשר אפי' לאדם כפי פשוט, כי אדם גדול לא מבעי צדיק גדול שכפה את יצרו אזי נופל הרע ואותיות בולטות/כב, אלא אפילו חכם גדול יכול לראות זאת בלא יגיעה [כ], רק אפילו אדם כפי פשוט לגמרי יכול להשיג ולראות חדשות כנ"ל אם ישב עצמו ויסתכל ב"היסתכל שוב ושוב על אותיות התורה כנ"ל.

אך שלא יעמיד הדבר לנסיון, כי כיוכל להיות שאז דווקא לא יראה כלל, אך אעפ"י שיש גם אפשרות שלא יראה, אעפ"כ בוודאי יכול להשיג לזה אפי' אדם פשוט כנ"ל :

עד כאן ביאור חברותא לתורה רפא

חסד לאברהם מעין ב' נהר יא – באותיות התורה ומספרם ולבוש התורה הגשמי: רבים חשבו היות אותיות הקדש הסכמיות, וסימנים מונחים לחלקי מוצאי תנועות כלי הדבור כאותיות שאר הלשונות ושהסכמה שהונחה בהם היתה מפי מרע"ה בעצת רוח נבואי, ולפי"ז לא יהיה עיקר ברושם האותיות אלא גילוי כוונת המדבר בלבד, אמנם אחרי הבנת רצון הכותב לא ישאר בספר ההוא תועלת כלל, וגם כן לפ"ז אם יטרח האדם כמה שנים ללמוד דברי ספר ולא יבין או לא יזכור ממנו להביל תשש כחו אבד ממנו זמנו לריק ואין שכל בעמלו. ואין הדברים כן ח"ו אלא שיש באותיות הקודש פנמיות ורוחניות וחיות עולם, וכן הם מתייחסות בצורתן הגשמית לפנמיות נשמתן, כי כל אות ואות רומזת בצורתה לרוחניות ידוע ולבחינות ידועות מבחינת הספירות העליונות, ולכל אות ואות יש צורה רוחניות ואור נכבד אצול מעצם הספירה, משתלשל ממדריגה למדריגה בדרך השתלשלות הספירות עד שיגיע ויתלבש אור ההוא באות ההוא ונמצא שההאות ההוא כסא והיכל לרוחניות ההוא, ולפי זה כאשר האדם יזכור ויניע אות אחד מאותיות התורה בשפתו אזי בהכרח יעורר הרוחניות ההוא עד שמהבל פיו תהינה צורות קדושות עולות ומתקשרות בשרשן בעצם האצילות, ולא זו בלבד אלא אף בכתיבתן יהיה רוחניות העליון שורה ומתלבש בהם, וזהו סוד קדושת הס"ת, ומ"ם וסמ"ך שבלוחות שהיו עומדות בנס וסוד פריחת האותיות הנזכר בשבירת הלוחות וכיצא, ומכל מקום יש הפרש בין אותיות הנכתבות לבין האותיות הקבועות בפה, כי הנכתבות הם בדמיון גוף והקבועות בפה הם רוחניות להם, וכן הקבועות בפה כדמיון הגוף בערך אותיות המחשביות בלב המשכיל הישראלי:

והנה ענין זה יהיה בערך האותיות כל אחד בפני עצמו, אמנם כאשר יתחברו כאחת בתיבה מהתיבות לפי שיעור התיבה ומספר אותיותיה כן יהיה שיעור רוחניותיה, ואח"כ יתוסף וירכב עליהם רוחניות של כלל כולם, ולא מפני זה יחסר הכח שיש לכל אות ואות בפני עצמה אלא שמצד חיבורם יתהווה מציאות יפה ונבחר יותר מכל אות לבדה, מפני זה כשיזכור האדם תיבה מן התיבות יניע כח האותיות המצטרפות בה, ומסבת תנועות הכוחות ההם והכאתם זה בזה ע"י פטיש הנשמה זולת מה שיתערבו הם בשרשם העליון לפעול פעולה ההוא, עוד יתהווה ממנו מהבל פיו רוחניות ומציאות חדש, יהיה כמו מלאך שיעלה ויתקשר בשרשו עד שימחר לעשות פעולתו בזריות, וזהו סוד הזכרת השמות וכוונת התפלה:

ולהבין היטב ענין זה, דע שענין התיבות והאותיות הוא ממש כעין מציאות אלו המרקחות שהפשוט לא יפעול כמו המורכב מהם, מפני שיעשה מהם מציאות חדש, כך ממש הוא בענין האותיות, כי אות אחד לעצמו הוא ענין פשוט אבל כשתתחבר לאות אחרת אזי נולד הויה חדשה מבין שניהם ויעשו הויה מחודשת ויקבלו צירוף וההוראה והרמז יותר ממה שיקבל אות הפשוט, ולכן יעשו אותיות הרכבות ועניינים ורמזים וצירופים כאשר יתרבו, כפי רבויים כך תתרבה הוראתם, מפני שרבי האורות שיתקבצו שם יעשה מציאות חדש ויתרבו האורות שבו ויעשו מציאות ועניינים חדשים, זה הכלל כפי רבוי האותיות שבתיבה כן יורה צירופים ויורה עניינים מחודשים, וכפי מספר שיתרבה באות יורה מספרם וקיבוץ אותיות, וכפי ריבוי התיבות שבפסוק כן יתרבה הוראותיו ורמזותיו, וזהו סוד תורה שעתיד הקב"ה לחדש לישראל, שהרי התיבות מצטרפים על דרך משל לישועתך קוית' ה' לישועתך ה' קוית' כו' כעין שעשה רשב"י ע"ה בצירופי מלת בראשית בכמה סודות יתחדשו

ס"ח מתרצו - אדם

כב ראה תורה לג אות ג' – נמצא אפילו במדור הקלפות, הינו בימי רע, שהם מדות רעות ולשונות עפ"ם, [גם] שם יכולין למצא אותיות התורה. אבל מחמת רבוי הלבושים וגדל הצמצום, אינם נתראים אותיות התורה, הינו ימי טוב, על ידי ימי רע והחשך השורה עליהם. אבל מי שפופה את יצרו הרע, הינו הימי רע, הינו המדות רעות, אי ה'רע נתבלבל לגמרי נגד ימי הטוב שבהם, אי אותיות בולטות ונתראים ומאירים ביותר. כי מתחלה לא היו מאירין כל כך, כי לא קבלו אור מלמעלה, כדי שלא יקבלו הימי רע יותר מכדי חיונו. ועכשיו שנתבטל הרע, ונשאירין אותיות התורה לבד, אי מקבלין אור רב מלמעלה: נמצא, זה שפופה את יצרו, הינו שפופה את ימי רע. בשהוא מדבר עם העפ"ם או שרואה מדותיהם, אי תכף הרע ששוכן על הטוב הינו אותיות התורה, נתבטל ונפול, ואותיות התורה בולטין, אי ה'רע התורה שפאותה הדבר:

ס"ט עין תורה לג אות ג' ש"י שכפה את יצרו האותיות בולטות

ס"י מתרצו - לאדם

ס"ב בדפ"ר ובתשכ"ט – ויסתכל (ונמחק תיבת ויסתכל השניה) ובמהד' קרן הורוביץ החדשים תוקן - ויסתכל ויסתכל.

ס"ג מתרצו - יכול

בעולם, ולערך זה תבין בכל התורה כולה, וזהו חידוש תורה שעתיד הקב"ה לחדש, כי התורה במקומה עומדת אלא (שבתחילה נצטרף) שנצטרפה בצירוף זה הגשמי לצורך עולם הגשמי הזה, ולעתיד כאשר יתפשטו בני אדם מן הגוף זה העבור ויתעלו אל סוד הגוף שהיה לאדה"ר קודם שחטא הרי ישכילו סוד התורה בלבוש הנעלם ההוא וכשיתעלו יותר אחר אלף הששי (נ"א אחר השביעי) הרי יתעלו וישכיל עוד יותר סוד התורה במציאות הנעלם ההוא, ויוכל שכל האדם להשכיל בנפלאות התורה וצירופי נסתריה עד שישכיל כמה מציאות נובעות סודות הם נעלמות בעת בתורה ויתגלו אז לדורשיה, זה הכלל התורה נתלבשה בלבוש גשמי כמו האדם ממש, וכמו שלעתיד יעלה האדם מלבוש הגשמי ללבוש דק כך תתעלה התורה מלבוש הגשמי שלה ותהי מושגת להם ברוחניות עניינה ממציאות אל מציאות, והרי הלבוש הזה יהיה עד זמן של התחייה, ואח"כ יהיו זכים ואינם חוזרים לעפרם וישכילו בלבוש הפנימי, והלבוש הזה לאותם העומדים בעפרם יתעלו בשנת השמיטה לעילוי גדול ואז התורה תתעלה, וכמו שבני אדם יתפשטו מן הגשם כן התורה תתפשט מגשם ויהיו פניה הנעלמים מאירים והצדיקים מתעסקין בהם, ולעולם התורה אחד היא מה שהיתה מקודם ולעולם תעמוד ואינה משתנת ח"ו אלא ישכילוה בני אדם כפי כחם ומציאותם בעת ההיא:

והנה עם מה שנתבאר תמצא שכל זמן שיקרא אדם בדברי תורה אעפ"י שלא מבין אותם על בוריים או ישכחם מ"מ לבסוף אין יגיעתו לריק ח"ו ולא איבד זמנו ונאמן הוא בעל מלאכתו שישלם לו שכר פעולתו, אמנם מ"מ אינו דומה הקורא בתורה ומבין בה למי שקורא בתורה ואינו מבין בה, כי בודאי ע"י ההשכלה מושך בכח השכלותו רוחניות האותיות יותר בשלימות ויותר בדקות, עד שיתייחסו בערך נשמה אל הרוחניות והמושך מי שאינו מבין, וכן יש הפרש בין הרוחניות שתהיה מושך למי שלומד דרך פשוט להרוחניות הנמשך למבין סוד הדברים ע"ד האמת, וכן יש הפרש בין הרוחניות המושך מבין סוד הענין לרוחניות המושך המבין סוד צירוף האותיות וחיבורם וגלגולם כגלגול אלפ"א בית"א שבס"י שבהם יכולים לברוא עולמות, ובעולם הבא יוכלו הצדיקים להשיג מדריגה זו, ומצרוף אותיות שם הוי"ה וזולתו מן שאר השמות מזה נמשך ידיעת פעולות השמות, ומפני שנעלם ממנו צירופם לזה נעלמה ממנו ידיעת פעולת השמות, ואם ימצא אדם ממנו איזה דבר אזי ימצא מרורות פתנים בדבשו, כי אפשר לו להרכיב רע בטוב או לפחות לבלל יצועי אביו, ואז יחלל ויקצץ ח"ו, ועב"ז רשאי אדם להשתדל אחרי ידיעתם כדי לדעת גדולת השי"ת, ושיהיה בן העה"ב עם אותם המשיבי טעם בידיעת ספר תורה אבל לא שיכוון לעשות מעשה:

ומצאתי בספר כתיבת יד קדמון וז"ל: דע כי מספר האותיות אלפ"א בי"ת עם אותיות מנצפ"ך וכל אות ואות ומילויה ומילוי מלואה יעלה יחד לס' רבוא כמספר בני ישראל, ודע כי אותיות התורה בס"ת אינם יותר מל"א רבוא, וסוד הענין הוא כי לאחר שהוקם המשכן צוה הקדוש ב"ה למשה שימנה אותיות התורה שהם חיילותיו של הת"ת כי התורה שבכתב הוא סוד הת"ת, וכן צוה לו שימנה ג"כ כמה המה בני ישראל שהם חיילי המלכות, ומשה במנין זה לא מנאם כי אם באותיות התורה ומצאן שוין, וכשידע שאותיות התורה עלו ס' רבוא ידע שישראל היו ג"כ ס' רבוא, ובעבור שנמנו באותיות התורה לא שלט בהן עין הרע במנין הזה. ופירוש אותיות התורה בס' רבוא אין הכונה לאותיות הס"ת כי אותיותיה אינם יותר מל"א רבוא, אלא הכונה הוא לחשבון האותיות האלפ"א בית"א עם האותיות מנצפ"ך אשר כל אות ואות נכתב במילוי ומילוי דמילוי על דרך זה, א' אל"ף אל"ף למ"ד פ"א, וכל אלו הי"ב אותיות הם מילוי אות האל"ף, ודע כי חשבון אות הפ"א ארוכה הוא ח' מאות, ואות פ"א כפופה שמונים, וכשתמנה חשבון כל הי"ב אותיות ביחד הרי ח"י מאות וי"ה, ואז תדע כמה עולה סכום אות אל"ף לבדה, ועל דרך זה תמנה כל שאר אותיות עכ"ל וצ"ע, וזמש"ל:

✱

מה היו האורים ותומים?

לא מפורש בשום מקום בתורה, ואף לא בגמרא, מה היו האורים והתומים. רוב הראשונים (רש"י ורמב"ן שמות כח, ל; הריטב"א כאן; הראב"ד בהלכות בית הבחירה ד, א, על פי כסף משנה; וראה גם תרגום יונתן שמות שם) סוברים שהם היו קלף שכתוב עליו השם המפורש, ושהונח בין כפלי החושן [שהוא מקופל באמצעו לשנים]. (יש אומרים שהיו בו שני שמות, האחד נקרא "אורים" והשני "תומים"). הריטב"א מוסיף כי לא נעשו ה"אורים ותומים" בידי אדם, אלא נמסרו מה' למשה. בזה מובן הדבר המפליא, שבניגוד לכל שאר עניני בגדי כהן גדול, אין בתורה צווי למשה לעשות את האורים והתומים, אלא מצווה ה' למשה בסתם "וַיִּתֵּן אֶל חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאֲוִרִים וְאֶת הַתֹּמִים", ומשמע שידועים הם כבר. כמו כן, זה שמוזכרים הם בתורה ב"ה"א הידיעה, "האורים והתומים", אף על פי שלא הוזכרו מקודם, גם הוא מורה שהם היו מעשה שמם ולא הוצרכו להיעשות בידי אדם (רמב"ן שם). ויש שפירשו שהאורים והתומים הם אבני החושן עצמן (רב האי גאון, אוצר הגאונים, בברכות סימנים ד"ו; פירוש רבינו אברהם בן הרמב"ם עמוד תכו). יתכן שגם דעתו של הרמב"ם היא כך (הלכות בית הבחירה ד, א והלכות כלי המקדש, י; ראה הכתב והקבלה, שמות שם, וערוך השלחן העתיד, הלכות כלי המקדש י, טו). דעה נוספת היא זו של האבן עזרא (שמות כח, ו) שהאורים והתומים היו צורות מסוימות העשויות מכסף וזהב, אך הרמב"ן דוחה דעה זו. (שוטנשטיין שם 16)